Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Antonio Uribarreniturrieta Bengoa

Aramaio, Araba (1917)

Aurkibidea

Biografia

Arraga auzoko Iturrieta baserrian jaio zen. Aita etxekoa eta ama Arriola auzoko Bengoa baserrikoa zen. Zortzi seme-alaba izan zituzten. Bederatzi urtetatik hamalaura arte, udaletxeko goiko solairuan eskolaratu zen. Eskolara piper egiten zutenean, diru isunak jasotzen zituzten. Urte bi eman zituen gerran, Euskal Herritik kanpo. Francoren lurreko armadako italiar konpainia batean borrokatu zuen. Gantzaga auzoko Urdungio baserriko Edurne Larrañagarekin ezkondu eta zortzi seme-alaba izan dituzte.

Zintak

ARA-006

- **Proiektua**: Aramaioko euskara
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Arriolabengoa, Divina
- **Data**: 1996-11-09
- **Iraupena**: 73 min
- **Euskarria**: VHS Standard
- **Kodifikatzailea**: Agirrebeña, Aintzane

ARA-079

- **Proiektua**: Aramaioko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Elortza, Kepa
- **Data**: 2009-11-23
- **Iraupena**: 32 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Oruesagasti, Ainitze

Pasarteak

1. Gaizkiulertua bizi guztian gogoan

- **Erref**: ARA-006/004
- **Iraupena**: 0:00:40. **Hasi**: 00:02:40. **Bukatu**: 00:03:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Herriko bati gertatutako gaizkiulertua. "Arranuek!" esan zioten eta berak "marranuek" ulertu.

2. Txalupa egiten ahalegindu zirenekoa

- **Erref**: ARA-006/006
- **Iraupena**: 0:01:55. **Hasi**: 00:05:10. **Bukatu**: 00:07:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekak eta uretako jolasak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:
Herriko mutil batzuei txalupa egitea bururatu zitzaien kutxa baten taparekin. Errekan egin zuten lehen froga era ur azpira joan zitzaien. Pasadizo horren inguruko kontuak. Garai hartan mutikoei bururatzen zitzaizkienak.

3. Herriko mutilak soldadu gerra garaian

- **Erref**: ARA-006/009
- **Iraupena**: 0:01:58. **Hasi**: 00:10:26. **Bukatu**: 00:12:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:
Gerra garaian soldaduak euren etxe inguruan egon zirela kontatzen du Julianek. Berak 6 urte zituen eta 16-17 urteko herriko soldadu batek tiroa botatzen erakutsi zion. Soldadu egon ziren herriko mutilak aipatzen dituzte.

4. Harriz betetako marmita behorraren buztanera lotu

- **Erref**: ARA-006/011
- **Iraupena**: 0:01:40. **Hasi**: 00:12:32. **Bukatu**: 00:14:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Herriko mutil batek marmita bat harriz bete eta behorrari lotu ei zion buztanera. Pasadizoa nola gertatu zen. Astoei ere lotzen omen zizkieten pote zaharrak buztanera.

5. Berriz ezkontzen ziren alargunei arranak

- **Erref**: ARA-006/012
- **Iraupena**: 0:01:12. **Hasi**: 00:14:12. **Bukatu**: 00:15:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:
Lehenago alargunak berriz ezkontzen zirenean arranak ipintzen edo jotzen omen zitzaizkien. Julianek kontatzen du Urkiolan ikusi berri duela antzeko egoera.

6. Aramaioko baserririk altuenak

- **Erref**: ARA-006/024
- **Iraupena**: 0:00:40. **Hasi**: 00:30:52. **Bukatu**: 00:31:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:
Aramaioko auzorik eta baserririk altuenak zeintzuk diren aipatzen dute. Antonioren emaztearen baserria ere altu omen dago.

7. Gerra garaian soldadu, batetik bestera

- **Erref**: ARA-006/027
- **Iraupena**: 0:01:29. **Hasi**: 00:32:26. **Bukatu**: 00:33:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Gerra garaian, soldadu zegoela, nondik nora ibili zen: Santandertik Asturiasera, gero Levantera. Katalunian hiru hilabete pasa ostean, Toledora. Azkenik, Toledotik Alacantera. Ibilbide guztia oinez egin zuten.

8. Gerra garaiko bizipenak

- **Erref**: ARA-006/028
- **Iraupena**: 0:03:13. **Hasi**: 00:33:55. **Bukatu**: 00:37:08
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Gerra iritsi zenean 19 urte zituen, eta orduantxe soldadu joateko zegoen. Nazionalekin ibili zen. Orduko bizipenak. Trenean sartu zituzten eta nora zihoazen ere ez zekiten. Italiarrekin harremana izan zuen.

9. Gerra hasieran arropa berriak eman zizkieten

- **Erref**: ARA-006/030
- **Iraupena**: 0:00:44. **Hasi**: 00:37:30. **Bukatu**: 00:38:14
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera

Laburpena:
Gerra hasieran, Mirandara eraman zituztenean, arropak kenarazi eta arropa berriak eman zizkieten, gorbata eta guzti. Paseatzera joateko ere gorbata jantzi behar zuten. Italiarrekin batera egon ziren.

10. Kapitain albaitaria

- **Erref**: ARA-006/031
- **Iraupena**: 0:01:28. **Hasi**: 00:38:14. **Bukatu**: 00:39:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:
Gerra garaiko kontuak. Kapitain albaitariak laguntzaile bat eskatu zuen behin. Hark ez ei zuen fronterik ikusi; erabiltzen zituzten animaliak zaintzen ibiltzen ziren. Bartzelonatik Toledora bitartean lau mando galdu omen zitzaizkien, kamioitik erorita.

11. Behin frontean kanoikada jaso zuten

- **Erref**: ARA-006/033
- **Iraupena**: 0:01:16. **Hasi**: 00:39:49. **Bukatu**: 00:41:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Frontean bizi izandakoak. Behin bera, bi italiar eta Mirandako bat zeuden lekura kanoikada bat bota zieten. Italiarrei hankak moztu omen zitzaizkien. Berari eta Mirandakoari ez zitzaien ezer gertatu.

12. Gerra aurrean eskolan ibilia

- **Erref**: ARA-079/002
- **Iraupena**: 0:01:29. **Hasi**: 00:02:23. **Bukatu**: 00:03:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Gerra aurreran ibili zen eskolan, kalean. Mutilek eta neskek aparte ikasten zuten. Ez zuten dotrina askorik ikasten. Eskolan piper eginez gero, diru isuna jasotzen zuten. Antoniok ez zituen isun asko jaso.

13. Iturrieta, baserri handia

- **Erref**: ARA-079/003
- **Iraupena**: 0:01:32. **Hasi**: 00:03:52. **Bukatu**: 00:05:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:
Zortzi anai-arrebetan hirugarrena zen Antonio. Baserrian egitekoak izan arren, egunero joaten zen eskolara. 8-10 ganadu eta 120 ardi zituzten. Iturrieta baserri handia zen. Gurasoak, zortzi anai-arreba, aitona (amonarekin justu-justu gogoratzen dela dio) eta "hozpizianoa" (hospiziokoa) bizi ziren baserrian. Neguan, ardiak baserrian edukitzen zituzten.

14. Eskola, udaletxeko goiko solairuan

- **Erref**: ARA-079/005
- **Iraupena**: 0:00:32. **Hasi**: 00:05:48. **Bukatu**: 00:06:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Bederatzi urterekin hasi zen eskolan, eta 14 urterekin bukatu zituen ikasketak. Udaletxeko goiko solairuan zegoen eskola.

15. Torre-torreka jolasean

- **Erref**: ARA-079/007
- **Iraupena**: 0:01:02. **Hasi**: 00:06:29. **Bukatu**: 00:07:31
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Mutikotan, gehienetan torre-torreka ibiltzen ziren jolasean. Ez zuten jolaserako denbora asko edukitzen. Eskolak gaztelaniaz izaten ziren. Eskola bukatuta, baserriko lanetan aritu izan da beti.

16. 18 urte zituela, gerra etorri

- **Erref**: ARA-079/008

- **Iraupena**: 0:00:42. **Hasi**: 00:07:31. **Bukatu**: 00:08:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Antoniok 18 urte zituela etorri zen gerra. "Gorriak" mendialdean zeudela, eta herriko giroa ona zela dio. Abanzada izan zenean sartu ziren soldaduak herrira. Denbora horretan Antonio baserrian egon zen: ez zuten soldaduekin gorabeherarik eduki.

17. Bi urte soldadu italiarrekin gerran

- **Erref**: ARA-079/009
- **Iraupena**: 0:02:07. **Hasi**: 00:08:13. **Bukatu**: 00:10:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Gerran soldadu nondik nora ibili zen aipatzen du: Faltzesen, San Martzialen... Urte bi eman zituen gerran, Francoren lurreko armadako italiar konpainia batean. Soldadu italiar gazteenak 31 urte zituen; gainerako guztiak zaharragoak ziren. Ezin ulertuak hizkuntzagatik. Soldadu italiarrekin ikasi zuen makarroiak jaten. Antonio artileriako konpainiako soldadua zen.

18. Senideak galdu Durangoko bonbardaketan

- **Erref**: ARA-079/010
- **Iraupena**: 0:00:35. **Hasi**: 00:10:20. **Bukatu**: 00:10:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak

Laburpena:
Elorrio ondoan bizi ziren senide batzuk galdu zituen gerran, Durangoko bonbardaketan.

19. Gerra bukatuta, etxera buelta

- **Erref**: ARA-079/011
- **Iraupena**: 0:00:38. **Hasi**: 00:10:55. **Bukatu**: 00:11:33
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Gerran, beti Euskal Herritik kanpora ibili zen Antonio. Bi urte egin zituen gerran. Gerra bukatu eta etxera bueltatu zen. Bere lagun gehienek 15 hilabete gehiago egin zituzten soldadu.

20. Soroko lanak eta gari-jotzea

- **Erref**: ARA-079/014
- **Iraupena**: 0:00:48. **Hasi**: 00:12:09. **Bukatu**: 00:12:57
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserria » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:
Soroetan garia, artoa, arbia eta patata lantzen zuten. Ortuko gauzak ere lantzen zituzten. Garia azaroan ereiten zuten. Makinak ekarri aurretik, garia trilluaz jotzen zuten larrainean.

21. Zortzi anega gari entregatu behar

- **Erref**: ARA-079/015
- **Iraupena**: 0:01:22. **Hasi**: 00:12:57. **Bukatu**: 00:14:19
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Gerraostean, zortzi anega gari entregatu behar izaten zituzten. Garia bakarrik entregatu behar izaten zuten.

22. Errotara, gauez

- **Erref**: ARA-079/016
- **Iraupena**: 0:01:01. **Hasi**: 00:14:19. **Bukatu**: 00:15:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:
Auzokoen artean "soziedadean" zuten errota. Gerraostean, errotak itxi egin zituzten: gauez joaten ziren garia ehotzera. Errotako prezintoa kendu egiten zuten. Ez ziren estraperloan ibili.

23. Erromeriak eta abadeak

- **Erref**: ARA-079/018
- **Iraupena**: 0:01:45. **Hasi**: 00:15:40. **Bukatu**: 00:17:25
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Domekero erromeria izaten zen Aramaioko plazan. Urkiolara ere joaten ziren

erromeriara. Dantza lotuan egitea libre zen, abadeak bekatua zela esaten zuen arren. Erromerietan abadeekin izandako gorabeherak: soinu-jotzaileak kentzea...

24. Baserriko eginkizunak eta plazara saltzera

- **Erref**: ARA-079/022
- **Iraupena**: 0:01:27. **Hasi**: 00:19:04. **Bukatu**: 00:20:31
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak

Laburpena:
Udazken garaiko baserriko lanei buruzko azalpena. Soroko lanak. Ganadua larrera ateratzen zuten eguerdira arte. Egunean birritan jezten zituzten ardiak. Ardi-esnearekin gazta egiten zuten. Arrasateko plazan saltzen zituzten gaztak. Antonioren emaztea joaten zen salmenta egitera.

25. Aldaketak eta makinak baserrietan

- **Erref**: ARA-079/026
- **Iraupena**: 0:01:10. **Hasi**: 00:22:16. **Bukatu**: 00:23:26
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Garia ebakitzeko makina auzokoekin erdibana zuten. Jotzeko makina, berriz, zazpiren artean zuten. Gari-lanak auzolanean egiten zituzten.

26. Medikua eta praktikantea

- **Erref**: ARA-079/028
- **Iraupena**: 0:01:20. **Hasi**: 00:24:27. **Bukatu**: 00:25:47
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak

Laburpena:
Etxera joaten zen medikua, oinez. Praktikanteak laguntzen zuen erditzeetan. Etxe bakoitzeko hilean hainbesteko bat ordaindu behar izaten zitzaion medikuari.

27. Albaitaria

- **Erref**: ARA-079/029
- **Iraupena**: 0:02:42. **Hasi**: 00:25:47. **Bukatu**: 00:28:29
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:
Albaitaria gernikarra zen, eta motorrean ibiltzen zen batetik bestera. Albaitariari buruzko azalpenak. Ganaduak eta ardiak bakunatu egin behar izaten ziren: albaitariak bakunatzen zituen.

28. Ganadu salmenta

- **Erref**: ARA-079/030
- **Iraupena**: 0:00:54. **Hasi**: 00:28:29. **Bukatu**: 00:29:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:
Okelatarako ganadua Arrasateko harategi-hiltegi batera saltzen zuten. Gasteizera ere saldu izan zuten. Tratanteak baserrira joaten ziren. Bildotsak tratanteari saltzen zizkioten.

29. Euskara Araban, Antonioren gazte denboran

- **Erref**: ARA-079/034
- **Iraupena**: 0:00:37. **Hasi**: 00:30:54. **Bukatu**: 00:31:31
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:
Antonioren gazte garaian, Arabako beste herriak ez ziren euskaldunak. Galduta zegoen euskara. Legution eta Aramaion bakarrik egiten zen euskara.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-24

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com